

„ЗАСТАВА“ излази два-
пут у недељи, средом и
суботом.
Цена је на годину 10 фор.,
на по годину 5 фор., на чет-
врт године 2 фор. 50 повч.
а. вр. за Аустрију, а за Ср-
бију на годину 100 гроша,
на по год. 50, а на четврт
године 25 гроша.

ЗАСТАВА.

Огласи се рачунају по коли-
чини прети, које из гармонта
заузимају, и за сваку врсту
плаћа се за први пут 6, за
сваки даљи пут 4 повч. Осим
тога за жиг увек по 30 повч.
Допис се шаљу уредништво
а предлата администрацији
„ЗАСТАВЕ“ у Пешти, Pala-
tin-Gasse Nr. 19 I. St. 22.

БРОЈ 63.

У Пешти, у среду 14. септембра 1866.

ГОДИНА I.

Пешта 13. септембра.

Указ којим је народна скупштина у Кандији прогласила ослобођење тог острва од Турске и његово сједињење са Грчком (в. бр. 61. „Заставе“) гласи, по саопштењу из Атине:

„У духу заклетве од 1821 и по општем одушевљењу народа за јединство и независност свију Јелина, народна скупштина закључује следеће:

1. Турско господарство да је за свагда оборено.
2. Кандија (Крита) да је неразлучно и за свагда сједињена са Грчком, старом отачбином својом, под владом њ. в. Ђорђа I, краља Јелина.
3. Извршење овог указа поверава се јунаштву раброд народа у Кандији, сарадњи свију оних који су од истог порекла од кога смо и ми, и свију који су пријатељи Јелинима (Филојелинима), даље, силном посредовању великих заштићавајућих сила и свемогућности Вишњеге.

„Дано у Сфакији, 21. августа 1866.“

Крвави бој између Хришћана и Мухамеданаца у Кандији започет је као што из Атине јављају, поћу 16. авг. у Селиносу. Ту је погинуло пет Турака; а од Грка је један рањен. Сутрадан 400 Турака из Селиноса ударе на Грке у Ставросу; било се за два сачата, и погинуло је до 50 на свакој страни. Новије вести гласе, да је настављен бој у Селиносу, и ту су Турци изгубили 6 топова и 3 барјака; бој се затим био код Асипонудоса, па и ту Турци изгубе 4 топа и 1 барјак, и Грци их до самих зидина Кандије догнају. Најпосле била се трећа велика битка код Канеје 29. августа, између Кандијота и турско-египатске војске. Телеграм који је 6. т. м. из Цариграда о тој битки распротрп, и по коме као да би Турци били Грке узбили (в. бр. 62. „Заставе“) оборен је новијим телеграмима из Крфа и Атине. По грчким и атинским вестима, не Турци него Грци одржали су победу и код Канеје. „Кандиоти, предвођени од официра из Грчке, удареше на турско-египатску војску са четири стране, и погукоше је до погу, та (турско-египат.) војска изгубила је 3000 мом. Паша и војници спасли су живот закључењем уговора и, пуштени су слободни“; тако гласи телеграм из Крфа од 7. септ. По атинском телеграму, у боју код Канеје погинуо је и зет Исмаила паше.

Турска влада напрежу и последње силе противу Грка, турски главни намесник у Кандији заповедио је да сви тамошњи мухамеданци на бој иду. Чује се, да је и за Мустафом нашом знатна војска из Цариграда у Кандију послана. Одушевљење са којим су Грци Кандиоти устали на оружје, расти са сваким кораком на бојном пољу. Нарочито се хвали јунаштво Сфакијота, но да у Кандији нема Грка који је за бој, а да није одушевљен за ослобођење народа, види се и отуд, што добегавају отуд у Грчку једино мајке са нејаком децом и сасвим изнемогли старци, а све одрасло и здраво мушкнње остаје да дели јуначки мегдан са Турцима зулумћарима.

Грци у Епиру и у Тесалији такође неслабе у своје мужанском владању; они се, по новијим гласовима, живо утврђују дуж целе пруге од Ларнака, Домока и Ландине.

Мимо оне споменнице за коју смо јавили да ју је грчка влада написала о Кандији и разаслала европским силама, та влада ради да и са друге стране задобије енергичне од тих сила за народну ствар Кандијота. Тако је грчки краљ послао својеручно писмо цару Наполеону о догађајима у Кандији, обдаривши у исто време царевог сина великим крстом ордена спаситеља.

„Ендеп. белж.“ доноси допис из Париза, који гласи, да француска влада, на жалост, ни данас није наклоњена ослобођењу Хришћана на Истоку. „Немајући вере у искреност и у цел народног покрета у Турској, и сумњајући да се тај покрет неподстицава са стране, париски двор, вели „Ендеп. б.“, ако и саветује цариградској влади да буде врло мудра, опет јој је, преко свог посланика Мустја, дао уверење да ће јој у невољи на помоћи бити. Отуд и она сувопарност са којом „Монитор“ говори о устанку Кандијота; још не треба заборавити да је Султан г. Мустја на полазу из Цариграда обдарно ордемом пуним драгог камења, што такође није могло бити без особита уздања турског у Француску.

„Журнал де Деба“ доноси један чланак од Сен

Марка Жирардена о источном питању, по коме као да би источни Хришћани имали пре свега надати се руској заштити, премда би и Француска требала да подпомаже Хришћане. По том чланку, уговором париским од 1856. Хришћанима у Турској било би доста поможено, кад би исти уговор истином постао. А било је више начина да се он оствари. Мислило се најпре, да се постави у Цариграду нарочити европски одбор који би у име свију великих сила заштићивао Хришћане. Али се побојало: 1) да се тиме одвише неумеша у одношаје Султана са његовим поданицима; 2) да чланови истог одбора небуду међу собом врло поцепани; и нашло се 3) да скуп европских посланика у Цариграду може заменити споменути одбор у надгледању да се извршује хатихумајун Међутим, сваки од тих посланика имао је страх од мешања његових „колега“ у догађаје у Турској. Да неби њихова поцепаност сасвим обелоданила се, исти посланици радили су што су мање могли, и тако је зулум турски опет отео мах над Хришћанима. Кад је видела да се Европа небригне о Хришћанима у Турској, Русија је у почетку 1860 опоменула европске силе на дужност да заједнички заштићавају Хришћане од зулума и неправде турске. Ту „Ж. д. Д.“ умствује овако: „ако су неке силе забравиле на то право и ту дужност; ако су оне волеле предати се лакој небриги него по дужности савлађивати тегобе правде; најпосле ако је било и таквих сила, које су волеле изнемогавајуће исламство, него живо и млађано хришћанство Истока: опет то није требало да уздржи Русију од савесног испуњења своје дужности.“ Доказује се, у истом листу, да је Русија имала да том приликом поврати право засебне заштите над Хришћанима источним. Јер ако по чл. 9 париског уговора од 1856. то право деле све европске силе, Русија је могла рећи: почем се никоја од тих сила небригне више о Хришћанима, то се већ том небригом о бара чл. 9 споменутог уговора; но што друге силе заборавају тога се ја сећам. Заштићајмо заједнички Хришћане; иначе ја ћу да их сама заштићавам. То би Русија по признању париског листа и данас могла учинити. „Знамо, вели тај лист, да данас нема ни трага од сагласија између европских сила, Европа је подпуно неспособна да што сложено ради. Али што није могућно да се сложено ради, за то је више могућности да свака сила на своју руку ради. Русија је у 1860. захтевала да се извиди стање Хришћана на Истоку; почем се то није хтело сложено учинити, бој остаје отворен пут да сама Хришћанима помаже.“ А да је стање Хришћана у Турској заиста таково да им помагати треба, видело се додаје „Ж. д. Д.“, и из званичног инглеског извештаја што је у 1860 ради парламента печатан о тим Хришћанима. Тај извештај, поцрпен из званичних дописа инглеских конзула у Турској, представља стање ствари у овој царевини као у истини сасвим противно ономе што се обавило у хатихумајуну. Француска је у 1860. оружана подпомагала Грке противу Турака, позивајући се на уговор од 1856., вели даље „Ж. д. Д.“, као да би тиме питати хтео: оукул да би тај уговор данас Русији сметао да и она оружано помаже браћи својој по Христу, која на Истоку вапију за ослобођење од притиска турског. Најпосле, исти лист каже: „немајући никаква интереса у предном ширењу на Истоку, и сачувана данашњим околностима од исте опасности на западу, Француска би могла боље него никоја други сила европска подићи глас и махнути руком да би подпомогла народно право Хришћана на Истоку.“ — Управљајући пажњу на Кандију: „Ж. д. Д.“ опомиње Турску да избегава грозећу опасност, па било да пристане на неки европски суд, било да учини уступке у интересу народне слободе Хришћана, или најпосле да се угледа на Инглеску која је зарана уступила Грчкој Јонијској острва.

„Авнир Насјонал“ донео је глас, да је Русија одприлике пре 10 дана учинила паново предлог у Паризу и у Лондону да се сазове европска већа ради расправе заплета на Истоку; али да се тај предлог и сад, као и досад, одбио. То би био нов узрок да Русија сама, без осталих европских сила, испуни своју дужност спрам источних Хришћана, ако би јој ослобођење ових збиља на срцу лежало. Из Лондона пишу, да је инглеска влада одбила руски предлог зато, што налази да би засад још прерано било да се стране силе мешају у догађаје у Турској, и да би се њиховим

посредовањем вређала права султана; па то је исто одговорила и француска влада, изјављујући још и наду, да ће султан успети да се пријатељски изравна са Кандиотима. Али баш да западне силе и неби биле за подпомагање Хришћана у овај мах: шта би могле оне противу Русије, кад је извесно, да би ова у своје енергичном и братском заузимању за слободу народа на Истоку имала на својој страни листом све Славене и Грке на полуострову Балканском? Шта би могла не сложна Европа противу сједињене снаге више од 12 милиона хришћана на Истоку, искрено подпомоганих од силне Русије, Русије која броји више од 66 милиона обитатеља, и имала би за пријатеља и савезника моћни савез слободних држава Американских?! Данас или никада има да се види: јесу ли Руси права браћа својој браћи на Истоку.

По једном телеграму из Париза од 9. т. м. тамо се очекује до који дан руски министар спољашњих послова, кнез Горчаков. Из Париза Горчаков би имао ићи одма у Бијариц, куд је цар Наполеон у вече 8. т. м. отишао. Телеграм објасњава тај пут руског министра фамилијарној потребом; међутим, ако би се он обистинио, ласно је појмити, да би имао политичну цел. Сва је прилика, да би се радило о споразумењу између Француске и Русије у источном питању; томе споразумењу, вело, да Прусија нарочито припоже. А већ пре смо јавили, како се чује, да ће и пруски министар Бизмарк у Бијариц доћи за време царевог бављења тамо.

Из Цариграда телеграфишу, да није истина да је Инглеска саветовала Турској, да прода Кандију Грчкој, као што се то у последње време било чуло; а није истина, и да се Турска чејка са Египтом ради продаје Кандије, што се такође било разгласило. Бечки листови доносе и један телеграм из Атине, по коме би тамошњи инглески представник био званично изјавио, да Инглеска никад није порти предлагала сједињење Кандије са Грчком. У исто време пишу из Лондона, да се министар инглески Гледстон већ кренуо на пут за Грчку, ради проматрања стања те краљевине, и да ће од његовог извештаја зависити како ће се Инглеска у данашње време владати на Истоку; уопште, и спрам Грка посебно.

Између Италије и Аустрије, закључен је, као што се из Беча чује, уговор о првим условима мира. У питању колико од аустријског дуга да узме Италија уз Млетачку, сложило се на 100 милиона, а с почетка Аустрија је искала да јој Италија одплати 200 милиона.

Париска „Ла Франс“ дознаје да би уговору о миру између Прусије и Саксонске били оваки услови: 1) да се краљ Јован одрече престола. 2) Да се саксонска војска одржи, али да одсад буде под војеном заповешћу Прусије. 3) Да Саксонска представља један део северног немачког савеза. 4) Докле се ти услови неispуне, да вароши: Бауцен, Цвикава и Цитава буду поседнуте од пруске војске. Из „Дрездена“ телеграфишу 9. т. м., да није истина да је већ закључен пруско-саксонски уговор о миру, као што се из Беча последњих дана разчуло, а да се, међутим, у преговорима о војничком положају Саксонске приближило врло повољном (по Саксонску) споразумењу.

Од неког времена разносе се гласови о упадању знатнијих „разбојничких чета“ у Палермо, престолницу Сицилије. По неким, париским листовима то упадање неби било разбојничко, него би имало изглед праве буне, почем је више од 2000 наоружаних људи у Палерму упало, са узвиком: „да живи република!“ Италијански листови јавили су да је послана редовна војска противу „разбојничких чета“ у Палермо; па се сад чује да су растеране те чете и повраћен мир у Сицилији.

ДОПИСИ.

— У Новоме Саду, 8. септ. Наша Матица видим да вам се добро с материјалне стране описује, т. ј. с радње везине уопште; хајде да вам покажем коју моралну цртицу везину, да огледам душу јој описати. Матица док беше у Пешти, забављаше се, особито у доцније време, финансијалним послом, т. ј. како ће јој се добро новац уложити и утерати, како ће јој се књи-

ге добро распродати, а сада јој је поглавито посао књижевна радња. А да си ту своју сврху сврши како би требало и како и она сама би можда хтела, то је друго питање. Да свакоме даје згоду да развије своју умну радњу, и да ову још и повчаним даром дарива, то је истина. Али да ли књижевници одговарају томе како ваља, то је даље питање. Чланови Матице, навластито они који су у књижевном одељењу, имају две поглавите задаће: прва им је да надгледају и пресуђују дела која им се на пресуду донесу, па их увршћују у своје књижевне органе, „Матицу“ и „Летопис“, или особито издају, уз повчано уздржење или без тога, а уз то да и сами много у књижевном послу привређују. Имају дакле они материјалну и моралну страну својој радњи. Али греше они који мисле, да ће умни посао Матице направити, само ако чланови јој везини узбогате умну ризницу везину. Није тако. Баш је за дања Матици, да јој књижевни органи везини носе тип значаја целог народа србског. Дакле те органе треба да својим умовинама богате сви синови народа србског, јер је Матица обштинско добро свију њих. Од чланова књижевног одељења, који се случајно нађоше у Новом Саду, где је и Матица, те му одбор за редовни посао састављају, већ је и та жртва што на зборове морају долазити, и ако су понајвише везани за свој свакидашњи посао, који их хлебом рани. За то ако је срамота од њих ако и они који своју умовину не приложе, још је већа срамота за удаљене чланове и друге синове народа србског, који се немају манипулацијом Матице забављати, а могли би умно прилоге чинити. Хтели смо да нам и „Летопис“ и „Матица“ буду књиге за умовине целог народа отворене, да у њима нема места саможива страст него објективна врлина. Па где су синови србски да се томе одзову? Замисли би неко више одзива могло бити, пошто се така лепа згода за развијање умне радње, па коме је стало до тога, и за материјалну корист даје. Наша омладина лепу је задаћу узела преда се, да се стара о напретку народа свога, па и књиге своје да издаје. А зашто се неби потрудила да и већ отворену ризницу свога народа обогати? Она је дојако мало учествовала у умној радњи Матице, па се бојим да више посла не почнемо, а ниједан како треба не свршимо. Нека нам је на уму савет Аполонов своме сину Фалетону: *Parce puer stimulis et fortius utere lorus* (немој, синко да одвише шибаш коње па и уздице добро држи). Не велим да сам и у чему незадовољан радом врле омладине наше, али само хоћу да поменем, да се обазре и на обшту нашу ризницу Матице србске. Боље је мање почети а више свршити. А и сами чланови књижевног одељења могли би и с моралне и материјалне стране вреднији бити. Добро је дакле и врло практично одредило књижевно одељење на последњем свом збору, да сваке тримесечне скупштине његове мора који члан дати за књижевне органе Матице какав саставак. То је с моралне стране. А добро је уредило с материјалне стране, да који члан на збор одборски или на скупштину одељења три пута позиван, не дође и не оправда се; тај више да се и не позива. Јер ја познајем три досадашња члана, од којих бар двојица не само да несу забављени већим послом него несу никаквим, па

ипак никада на зборове одборске не долазише. За што ти чланови не долазише? Да ли зато, што им се чини, да Матица још није снажна умњем својим као каква академија европског гласа? Ако је још нејака, али је наша, па смо је дужни сви подпомагати да ојача, и да се и ми с ње и она с нас подичи. Ако је какво зло у њој, зло је нас свију, па ваља да га сви истребљујемо. Титрање је само са обштинским добром, ако за којекакво себичне ситнице оставимо се обштега рада. Прави син народа треба да јуначки изиђе на мегдан на то народно разбијште, па каже своје мисли ради обштега добра, а не да се крије као кукавица, па из прикрајке вреба згоду за страсти своје. Али ти чланови ако ништа не радиш, а они брз хутише. Матица дакле од њих имаде негативне користи: т. ј. није била од њихова рада гладна. Али има између нас неких који још даље иду, који би хтели да Матица буде скројена по њиховој глави, т. ј. да буде без свакога правца. Такови уместо да кажу своје мисли као браћа међу браћом, телале их по новинама, с намером, да Матицу обогателишу а себе прославе као по Ирострат што запади цркву Ефеску да му се име расчује. И то су јунаци што састраг деле мегдан, несмејући у напредак. Такови и ако желе да користе Матици, нмако не користе, него јој темељ подривају. А какве ли они отуда имају користи? Имају ту корист, да ће им народ најпосле образину с лица скинути, па им на углед ругобу изнети. Хоћете ли да их познате? Ево вам неких њихових цртица, па склопите себи појам о њима. Четворицу ћу из тога малепог јата споменути а можда их на срећу неће више ни бити. Ова се бар највише разликује и кидају. Један се међу њима толико заинео славом својом, да се бојао да му потомци неће знати сачувати беседу, коју је у Матици говорио, него је мораде колико је дуга штампати. А шта је у тој беседи тако дивно, чему не треба зуб времена да науди? Дивно је то, што је пуна празних фраза а чиста од основаних мисли. Ево вам из ње само једног примера на то. Беседник доказујући да Матици не треба лист „Матица“ спомиње између осталог и тај разлог, што саставке Матицине прегледају судије, ерго писци су подвргнути цензури. По тој логици не треба ни читати дело које се пошље, него га одмах жмурићки, примити па штампати. Али ја бих рекао да наш неумрли беседник мисли као Доситијев калуђер: дуга је дуга, а није качни обруч, па на што таквом мишљењу цензура? Узгред буди речено да је тај беседник хтео бити и управитељ позоришта. Та од св. Петке није тешко направити св. Николу, само ако се хоће. Познајете ли ту птицу? Други нам је од тих неко, који се не тужи на неке себичне интересе, што ће нам оборити и Матицу и позориште, и цео народ, а тај што је на себичном интересу свој обстанак утврдио, па као и сада да му је то теза за радњу његову. Тај исти са својим незнатим побратимом диже скориче у новинама крику, да ће пропасти позориште народно, јер му се крви главница, и позива и мало и велико, да се томе одупире. Ко их не расуђујући гледа како плачу мислио би Бог зна каквог светог родољубља наричу, а кад онамо, а оно су крокодилске сузе, које клизе са

срца па коме гуја опаки сан борави. Зар се онде главница крви, где се на то иде да се у невреме не сруши зграда добра народног? Али да, није вама до тога, него до управитеља, до глумаца, до њихових рола. Фарисеји! добро вас познајемо, а познајемо вас и боље. Само ви бљујте ваш јед, паћни ћемо ми њему лека. Али ја се упустих у разлагање о „позоришту“ а науман бих зборити о Матици. О позоришту надам се да ће се која од компетентне стране казати, да то није све главница, што се прима, него заслуга и својевољни прилози, а у колико се материјална главница и потроши, у онолико се морална умножи, а у њој нам је највећа оскудица. Трећи је који хоће без науке да се ученим човеком назове, и јадикuje, што му се на скупштинама не да говори, па пити му је председник нити подпредседник по ћуди, а овамо он највећи неред прави на скупштинама, говорећи у ветар и недајући другеде што паметно прозборити. Чудо како и овајују буседе неће да отме зубу времена. Али као да већ и он ставља тезе о парламентарству. Заиста би се његово парламентарство за дек могло употребити. Четврти је који „отворена писма“ шиље Матици, и више још и помагај, за што тако дуго лежи његово дело, да Матица ништа не ради, да ће све пропасти — а кад тамо а оно мућак — судије веле не само да му дело — ради којег је толико какотао, не ваља, него да он ни појма нема о ономе што пише. Па за то и што то не ваља и што се није могло платити — биће Матица и везини чланови криви. Ето дакле видите, где је целој злоћи извор — у својој користи, па била ти сујета, нақост, лакоумље, лакоство, или ма каква друга беда. Ето вам облика Матицине. Али немојте се поплашити, јер ни други народи неимадоше одмах учене академије. Само нека је у нас тврде и постојане воље и нека смо прости од саможивља, па једном морамо доспети онамо камо нам је задаћа. Али клонити духом не смео, него до краја морамо издржати. Кукавица нека се уклања при најмањем вихору, а јунак нека остане на мегдану. А као што зрно по дну тоне, тако ће и одако озго пливати: они се питамо, а ову ветру бацамо. Ко има уши да чује нека чује!

Овом приликом да вам јавим, да су изабрани за нове професоре у новосадској гимназији: г. др. Лаза Костић, А. Сандић и Грујић.

А. У Вршцу 5. септембра. Има већ неколико месеци откад нас забавља нешто, што је по све овдашње грађане, а особито по нас Србе, важно. Ми се око тога бавимо и о том беседимо и бринемо се онако исто, као и наши Шајкаши и граничари око претећих немачких насељбина.

Појмови и намере о тој ствари и њеном решењу различни су, једни мисле овако други онако да буде; а ја велим да узнем пут јавности, којим се једино до истине долази.

Ево у чему је ствар:

Наши суграђани Немци имају дрвену, малену и одвећ трошну цркву, па се труде скоро по столећа и траже начин, како би једанпут до нове цркве дошли. О томе се саветовало и са властима, и договарало се

што био Дубровачки властела, па кад би на његовом грбу била глава од свиње, као што има код неких дубровачких властела, како би он онда скројио своје презиме?!

Ја нисам од оних људи, који се непрестано окрећу на славну прошлост, јер ма каква била наша прошлост она је већ травом зарасла; па зато треба да употребимо оми у будућност, а не у прошлост. Али опет немогу бити равнодушан, кад видим да се и данас у једном театралном делу, које је народу намењено, навлаш изопачава оно, што народ чува као најсветији аманет из своје прошлости; јер тиме се у некој мисли подкопава и наша будућност.

Г. Матија Бан хвали се да је он добро проучио историју србску, а међутим црта косовску битку по Хамеру, који је писао историју турске и који као историк нема никакве вредности, а молилази све изворе србске. Ето по чему код њега издајник Вук Бранковић изгледа као неки савремени дипломат, а остали сви јунаци изгледају или као издајце или као кукавице! Хвали се да је најбоље схватио дух народа србског, а у својој драми „Цвети“ подмеће србским јуначинама, који су на Такову устали ону песму, што су певали еврејски заробљеници у Вавилону: „На рјекан Вавилонских, тамо сједохом и плакахом“! Као да србски јунаци сматрају своје огњиште, које су устали да бране онако исто, као што еврејски заробљеници сматрају Вавилон туђу земљу! Ето како је верно изучио историју србску, и како је лепо схватио дух народни разглашени шарлатан Бан!

Но ја ћу о тој његовој драми другом приликом опширно да говорим.

А. Васиљевић.

ПОДЛИСТАК „ЗАСТАВИН“.

МИЛОШ ОБИЛИЋ или „КОБИЛИЋ.“

Уредник „Световида“, који је по некој слепој игри случаја дочепао се пера, па уређује новине, не на част књижевности србске, тај уредник почео је сада прештампавати ону трагедију под насловом: „Кнез Лазар или пропас на Косову“, што је написао његов сатрудник и пријатељ г. Матија Бан.

Том приликом он хвали ту трагедију, и баш хвали оно што је очевидна мана њена, а наиме он хвали то, што се Краљевић Марко изводи на Косово као издајник народа свога, и што се славни јунак Косовског доба — Милош Обилић назива „Кобилићем.“ Хвалећи то што заслужује покуду, он осуђује моју критику, у којој сам ја некада казао своје мишљење о тој трагедији, или боље да кажем о тој пародији на србску прошлост и србско јунаштво.

Уредник „Световида“ каже: да се г. Матија Бан верно држао историје коју није сам градио, и да му је по томе лако било заклопити уста критичару.

Кад би то баш и било верно историји, опет оно нема места у трагедији, јер задатак театралног дела није тај, да на бини расправља она историјска питања, која још нису расправљена ни у науци, већ да развија и негује у народу осећања према свему што је добро и племенито, или да побуђује гнушање према свему ономе што је зло и наопако. Али што је поглавито, то је умовање г. Матије Бана противно и самој историји србској.

Ја нисам осуђивао г. Бана зато, што се он „верно држао историје коју сам није градио“, већ сам га осуђивао зато, што се он држао историје турске а не србске. Зар је историк турски Хамер једини извор из кога ми Срби морамо црпети знање о нашој народној прошлости?!

Сав народ србски како у данашње доба, тако исто и у најближе доба косовске битке, зове Милоша Обилићем а не „Кобилићем“, као што се види из народних песама, тог најчистијег огледала народног живота и народне прошлости. Кад би се Милош доиста звао „Кобилићем“ и кад би се под тим именом прославио на Косову, онда ја цитам г. Матију Бана на ком је осову могао сав народ србски наједанпут променути то прослављено име: „Кобилић“ на друго докле непознато и нечувано име: Обилић? Има ли какво год разумног основа за то?! Ја велим да нема несамо разумног основа, већ ни могућности, јер народ сам то неби нишито учинио, а нико га неби могао на то ни натерати. У народу нашем има доста имена, која нису баш тако благозвучна, али су народу тако драга, да их он неби променуо на друга најблагозвучнија али незнатна имена. Тако народ наш с поносом спомиње и дан данашњи имена: Страхинца, Црнојевић, Карађорђе, Главаш, Ајдук Вељко, Курсула, Лома, итд. па му никад непаде на ум, да та имена замени другим и лепшим именима. Одкуд да се догоди то, да наш народ једногласно промени славно име „Кобилић“ на друго незнатно име Обилић, као што нас уверава г. Матија Бан?!

Али се он „држао верно историје коју није сам градио“, вели његов пријатељ Андрић! Које историје? Где је та историја?! Што нам неспоменути ту историју, већ спомињете неки грб Милошев, који је само вама познат и на коме стоји бајаги измалана глава од „кобиле“. Баш и кад би био такав грб опет то није никакав доказ да се Милош Обилић звао „Кобилићем“. Ритери средњих векова најрадије су стављали на својим грбовима главе од својих верних и поузданих коња, али се ни један од њих није с тога звао „Коњовић“. На грбовима неких европејских владоца стоји и данас глава од орла, па се ни један од њих незове „Орловић“. А шта би радио г. Матија Бан кад би не-

сакојако, али се до остварања није могло доћи, јер није било главног чиниоца: новаца.

Тако трајаше све до године 1853. Те године покрене се питање изнова и почне се озбиљно радити о набавки новаца. Предлагало се да се пореза на Немце удари, да се зајам узме, да се плацеви варошки продаду и т. д.

Интереси србски и немачки нису једни и исти у том погледу, зато се и није тако лако до споразумљења дошло, но најпосле се ипак споразумело.

Закључило се 14. марта 1853. (бр. 171.) у магистратско-репрезентантској седници, да се општински плацеви продаду, новац у благајну варошку уђе, па онда да се из заједничке благајне издаду немачкој вероисповедној општини 80 хиљада фор. сребра на зидање цркве, и да се после 4 године и србској вероисповедној општини такође 80 х. даду. Тај закључак потврђен је одлучном вис. намесништва 18. фебр. 1854. (бр. 1688.), са примедбом „да се плацеви несмеју на једанпут, већ сваке године по нешто продавати.“

Плацеви се услед горњег закључка одпочну продавати, и добије се од ове продаје 33 хиљаде форинти, међутим спадне цена и њива даља продаја буде од стране вис. власти забрањена.

Сад настане опет питање, како да се до нужних новаца другим путем дође, и најпосле учини се ново споразумљење, услед чега се у репрезентантско-магистратској седници (21. јун. 1857. бр. 490) допесе закључак: „да се има из варошке благајне из редовних варошких прихода, по никаквом путем порезе, како немачкој вероисповедној општини онај остатак, тако и србској општини 80 х. ф. ср. у опредељеним роковима издати.“ И тај закључак је вис. намесништво потврдило.

Услед тога се зидање немачке цркве и издавање новаца започне и сврши. Немци су које из редовних прихода, које варошком позајмицом у њиховоме потраживању од 84 хиљ. ф. подпуно намире.

Рок који је опредељен био за исплату 84 хиљаде фор. србској вероисповедној општини изтече, а ни словца се ради те исплате неспослови, то побуди законито србско-представништво вероисповедне општине, да се дописом својим (од 19. марта 1863. бр. 17) на комунитет и магистрат обрати, иштући, да се на горњем основу започне исплаћивати србској општини дуг од 84 хиљ. ф. ср. у годишњим роковима, почињући од год. 1864.

Тај допис уврћен је у магистратски записник од год. 1863. под бр. 3854, и лежи и данас — после пуне три године — нерешен. Заслуга тог нерешења припада бив. нашем привр. градоначелнику. (То је онај исти градоначелник, који је својом неоправданом силом законито заступништво србске вероисповедне општине, преко полицајних четника, противно свима србским — крвљу заслуженим повластицама, растерати до.

Као неко решење поменутог дописа србске вероисповедне општине од године 1863. може се следеће сматрати.

Наш магистрат и садашњи комунитет, у размисљању одкуда ће новаца за подмиривање старијих дугова набавити — пронађе „да је излаз несумњива сопственост конкретуалне општине, и да је он (комунитет са магистратом) властан; излазом по свом увиђењу располагати.“ У след тога реши се (30. април. 1866. бр. 2853) да се из излаза 502 ланца, и то са србске стране 337, а са немачке 185 ланца оцпе и на 30 година за винограде у закуп издаду, и да се од прихода тога излаза — који се на 150,000 фор. рачуна — Немци и Срби подједнако намире.

Овај је закључак велику сензацију направио, и то је управо о чему ћу овде да зборим, а почем оно горње са овим у тесној свези стоји, то сам бољег разбиратеља ствари ради морао и горње споменути.

Сад да промислимо речени закључак.

По мојем свањању онај проналазак, што се тиче излаза, нема правога појма о праву властништва над излазом, још држим, да горњи закључак није праведан за све разреде нашег грађанства. Ево како ја судим:

Погрешно је држати, а још погрешније казати: „да је излаз несумњива сопственост целе — конкретуалне — општине.“ Погрешно је велим, јер земаљски закон од године 1836. у 5. чланку јасно каже, а и сваки земљеделац већ то зна, да излаз ништа друго није, „већ сачињавајући део“ урбаријалне сесије, и потеме прави и закони властници излаза јесу само они, који су и властници сесија, а такви има код нас свега на броју 995, али никако конкретуална општина. А кад се тако поменути закључак узме, онда се добија резултат да исти нестоји.

Гледом на грунтовницу такође неће поменути закључак обстати моћи, јер, ако је пређашња репрезентација — која се већином из људи који немаху урбаријалне земље састојала — излаз као „општинско добро“ у грунтовницу увести даља, то неследује из тога још појам, да је излаз „имаовина целе конкретуалне општине“, почем и закон државни између „општинског добра и имања“ разлику праву. — Баш кад и ово неби било, и кад би појам један и исти значај имао, и кад би по томе излаз као имао вина конкретуалне општине по грунтовници и сматран био, то је онда по-

менути закључак без важности с тога, јер против укњижија излаза као „општинско имање“ подигнута је парница од стране оних 995, и ова парница и данас тече, за то важност закључка имала би тек од решења ове парнице зависити.

Да видимо, колико је горњи закључак наспрам грађанских разреда праведан.

Вршац има 995 власника урбаријални земаља, и ови плаћају годишњу порезу са 14,356 ф., а 2555 виноградина, 3747 кући, 695 баштовни власника заједно са 605 трговаца и занатлија плаћају сви 14,577 ф. годишње порезе. Сад ако нашој вароши новаца треба, и ако се тај потребни новац по броју притежатеља непокретности набавити има, — који начин неби такође правичан био — онда неувиђа се основ, зашто да тај терет само 995 носе, а они други 7602 на броју, да су слободни. Ако се пак порезна свота за основ поделења новог терета (који начин као најбољи важи) узме, онда је горњи закључак такође неправедан, јер по њему се само један разред (земљеделци) обтерећавају, а сви други од терета ослобођавају. То никако бити несме, дакле и са ове стране руши се закључак.

Што се тиче равноправности т. ј. једнаког заступања србски и немачки интереса, неможе речени варошки закључак никакво стајати, јер је сувише неправедан и спрам Срба убитачан. Ево како:

Урбаријални земаља има код нас 22 целе, 248 полутине, 859 четвртине и 105 осмина сесија. Од ови су на 15 цели, 114 1/2 полутина, 439 четвртина и 22 осмине Срби, а на 7 цели, 133 1/2 полутина, 439 четвртина и 83 осмина Немци власници. По овом припада Србима 716, а Немцима 810 ланаца излаза.

Сад ако је стало до каквог терета, који се има баш на излаз разбацити, онда мора тај терет подједнак бити, нити пак да једна страна две трећине, а друга једва једну носе; а по горњем закључку баш је такви случај, јер се у њему каже, да се са србске стране 337, а са немачке пак 265 одузму.

Зашто да србска страна 172 ланца својег излаза више него немачка изда? Зар зато, што се хоће да Срби сами са вишком од 172 излазна ланца, исплате дуг онај, који цела конкретуална општина србској вероисповедној општини дугује? Ако је тако, онда, господо, немојте казати, да варошка благајна дуг плаћа, већ кажите „наша браћа Срби, и то 572 земљеделца исплаћују варошки дуг од 94 хиљ. фор.“ Није ли доста било, што сте свршетком године 1863. са србске стране 111 ланац од излаза одцепили; у закуп на 3 године, и без сваке накнаде земљеделца издали; приход од неке хиљаде у варошку општу благајну узели, и с њиме целој вароши, само Србима земљеделцима не — користили? Ако се тако устера, господо моја, не стаће скоро србског паора у Вршцу, и на вама ће остати клетва потомства, и ако Србина земљеделца овде нестане, знајте да тада ни вама неће србског обстак бити.

Да је поменути закључак по свему неправедан, а за Србе и убитачан, држим да ће сваки без даљег коментовања увидети. Сад да чујете како Срби, који су чиниоци горњег закључка, своје дело бране. Веле, ако се поменути закључак не спроведе, онда србска вероисповедна општина никад до својих 84 хиљ. фор. доћи неће, и да Срби никаквог правног основа на потраживање тог новца немају; да су се они мучили док су Немци на тај закључак склонили; да сама власт Немце помаже, а нас одбија, и т. д.

Господо! руку на срце, па као људи и правници признајте, да су то само бауци за прост народ, а никакво докази за свесног човека. — Наше је право несумњиво и основано, потраживање наше оснива се на закни и правду. Да је немачка општина свој новац примила а ми још не, то нико одрећи неће, нити може, а ми потражујемо на оном истом основу, на којем је Немцима новац издат, а то је наша погодба, која је од нас и наши суграђани Немаца учињена и земаљским властима утврђена. Ми Срби као вероисповедна општина стојимо као веритељ, а политична општина као наш дужник; неће ли дужник својем обвезању задоста да учини, онда има томе лека, а то је суд. Да наши суграђани Немци никад наше право одрицали нису, сведочи одобрени закључак магистрата и комунитета (од 23. дек. 1865. бр. 8276) којим се плаћање 5% камате на 84 хиљ. фор. у корист наше вероисповедне општине опредељује, и овај закључак најбољи је доказ нашег права „несумњивог потраживања.“ Зато, господо чинитељи, ни најмање не зависе наше право на 84 хиљ. фор. од спровода поменутог нашег неправедног и овде разчлањеног закључка. Најпосле и то нестоји, да нас вис. власт одбија, шта више, доказ је у вашим рукама да в. власт наше право на 84 хиљ. ф. изриком признаје и тврди. Прочитите последње решење вис. намесништва које вам је приспело.

То сам навео за доказ, да се наше право на 84 хиљ. ф. даје несумњичи и наш народ ваздушним измишљотинама нестраши.

Поред све неправичности, једностраности, и по наше земљеделце очевидне пагубности, које се на први поглед из реченог закључка увиђају; ипак је тај, у својој каквој једини закључак, поднет. кр. наме-

штво одобрења ради, путем спровода кр. повереника и подпомагај је изаслањем депутација, које су имале његову потврду издејствовати. И сама наша данашња вероисповедна општина, послала је једну своју депутацију о свом „црквеном трошку“ у град Будим, да иште, да се тај хваљени, по Србе неправични, закључак што пре потврди.

Као што сам извештен, кр. намесништво дало је поменути закључак наше општине, кр. поверенику г. Мурању, да пре свега своје мњење о њему каже, а овај веран својем животном програму, даде своје мњење у корист праведне стране — земљеделца, које се и код намесништва уважи, те тако се закључак нашој општини натраг врати с примедбом „да се потврда закључку одобрити неможе,“ и упућује се магистрату и комунитету, да се власницима излаза они 995 пријатељским начином, и пр., средством размене земаља изравнају.

Магистрат услед тога држао је са репрезентацијом седницу, и закључио, да се од алодиума варошког, у промену земаља за излаз једна изда, и да се тим начином до споразумљења дође.

И ја сам пријатељ изравнења и споразумљења, и казаћу у другом броју нашег цењеног листа своје мисли.

На утоку Саве у Дунаво 8. септ. У записнику прве скупштине целокупне омладине у Новоме Саду (в. додатак 60. бр. „Заст.“) изостављени су, незнатним случајем, у спису књижевних судија под бр. 2. (за правне и државне науке): Мита Манојловић у Суботици; под бр. 4. (за филозофију): Милан Кујунџић; под бр. 5. (за историју): Стојан Бошковић, и кнез Медо Пуцић; под бр. 9. (за уметничка знања и лепу књижевност): Милан Миловук.

Уједно нека је на знање, да је баш број 60, „Заставе“ коме су записници омладинске скупштине додати — у Београду од цензуре узапћен!!

Из кола сједињене срб. омладине.

Сарајево 29. августа. О малој Госпојини прошле године, Лука Михайловић, момак Рњице Мустај-бега из Рогатице, скупи дванајест безкућника, пак оде у Кусовце, те у Брђаној махали, напаче у кућу удовице Милице пок. Петра Лелека, вичући изпред куће: Милице! изведи ми своју кћер Савку, љу оћу за жену, другачије обићу ти врата и пенџере, које бијаху устрашене женске заговорице, мислећи да ће се с тим залонити од његова бјеснила. Пошто недобије повољан одговор, заспе камењем у пенџер и обори га на земљу, и као бјесан вук упаче кроз пенџер у кућу, отвори врата, зграби девојку, те јединицу безкућници међу собом одвукоше у комшије Петра. Ту звону попа Мићу Косарића са старе горе да их вјенча. Кад се појави поп Мићо, писне девојка из руку ајдучки, за њега жива нећу! Пошто се поп најде и напије, у мјесто да злостављеној цури помогне, повиче: амо куме и ћувегија (младожења) вјенчаћу је силом ако неће добре воље. Девојка врисне: богме, попе, нећу за њега док сам жива, исјеците ме, проста вам крв моја! Сад узеше штапове, те јединицу стадоше шибати. Кад ни тако немогоше је на невољни послуш склонити онда по привативни књигу проговори: ја ћу вјенчане молитве очитати, пак је све свршено, као и да оће. Док поп започе читати, испаче пред њег његова попадија: не попе силом, за Бога! Десет си их силом вјенчао, једнајста ће ти укинути вјенац поповски, јер то је греота и срамота. Поп је ћушне испред себе, пак доврши свој посао, док несретна девојка у углу лежаше обнесвјешћена. Апостоли свети јесу ли ово ваши намјестници?

С оваковијех догађаја поп је Мићо прешао у народну пословицу: очитати као и поп Мићо молитву вјенчања!

Пошто се сврши проклети обред, насилници зграбе несретницу и одвуку је у Мустај-бегов двор, гдје узалуд помоћ искаше мајка и ћерка. Док Савку задржаше ту једну ноћ, мати јој одлети рогатичком мудару Сеид-аги, који саслушавши праведну тужбу, одма довади попа Мићу и на њега жестоку ватру проспе, завршујући разговор: у Сарајево ћу те везана послати, и ти ћеш зато у Видин отићи. Али за један трен тај се гњев ублажи, јер Луки Мустај-бег преко свога рођака кадије утоли мудира, да овај најпослије каже: то моја ствар није, него владинца. Тако ли се правда извршује? Тако ли се насиле у Турској казни?

Док су се они у суду забављали, девојка се освјести и побјегне својој родбини, која је бранила, да је опет не одведу; а удати се није могла ни за кога, јер народ угњетан па и такво вјенчање почитује.

Свршетком мјесеца јунија, ове године, пошаље митрополит Игњатије свога епископа Висариона да глоби јадни босански народ и по Рогатици, који кад ту дође изађе пред њега удовица Милица са својом ћери Савком и сву му ствар представи о оном незаконитом вјенчању: Затим епископ дозове младожењу и попа Мићу, и каже да се тај брак уништити мора, јер служи на саблазан цркви. Али кад један кнез који с попом пије, нешто пришапну епископу, љубећи му руке, епископ рече: сад имам другог посла, ви жене дођите сутра. Жене оду, епископ сврши посао за попа и младожењу с кнезом за новце, па их одпусти.

Сутра дап дођоше жене и епископ им рече: ви-део сам да ви имате право, ја ћу то вјенчање разрје-шити, али цано, (душо) треба, да дате 10 дуката што ћу измолити Бога за прошеније грјехова ваших. Кад разумједо Савка да дукати и ту требају, еписко-пу одговори: ја ништа свога немам, него једну краву, продају је и што узмем за њу донећу ти. Епископ јој на то рече: продај одма и донеси паре. Савка прода краву, али неуфати више од 5 дук., које кад преда епископу, он јој одговори: 5 дук. дајеш, а пет ми о-стајеш дужна, које ми мораш исплатити прије другог вјенчања, јер другачије нећеш добити допуштење за удадбу. Сад ево ти писмо на попа Јакова, некте раз-вјенча. Кад дође Савка код попа Јакова, ал у писму нема ни спомена о развјенчању, већ се препоручује њему да супруге помири. Ево тога писма.

Поп Јаков молитвјемо отечески.

Благоговјешји попе Јакове да вам је на знање како до-лази код мене ова Милица Мила Трновића шћер и даде арзоал-че мени како неморе да живи са чоком, па да вам изун она се-ди код матере за неко време, па да гледаш да и помириш као што апостолски канон заповеда тако.*)

Јуна 9. 1866 год. у Власанца.

Кад то чује Милица и Савка, с тога мјеста кре-пу се у Сарајево за епископом да га туже његовом старјешини митрополиту Игњатију како их је прева-рио епископ и да им поврати новце. Кад дођоше у Сарајево одлазише трипут у митрополију, али све у-залудно, јер су сваки пут одбијене биле од истог е-пископа Висариона, и то овим ријечма: ајте мудриру руготачком, он ће вас развјенчати, ја ћу вам дати пи-смо за њега. Оне му одговоре: да то може мудир свр-шавати, ми неби амо тебе ни тражили, а оно барем врати нам 5 дук. што смо ти у име то дали. Но он их истера без новца. Сад ево обрате се за помоћ сарајев-ском обшћеству и ово послаше свог повјереника г. Ђор-ђа Лазарерића епископу, да женама поврати 5 дук. без црњи последица. На то граматик Игњатин примје-ти, да би добро било те новце у нову цркву дати. Али кад Лазаревић рекне, да обшћество жели, да се ономе поврати чији су, тада тек епископ извади 5 дук. и преда их жени од које је узео, т. ј. Савки Миличиној.

Из Београда нам поуздани пријатељи пишу, да оно што је београдски дописник у 58. бр. нашег ли-ста јавио о мулазиму турском, није истина. Истина би била ово: „један вапит Турчин насрнуо на неку женску сумњивог владања; један дечко хтеде је од-бранити, на што дође и један жандарм који Турчина одведе.“ Почем одговорност није на нама за оно што који дописник, нарочито са стране, јавља: то и спомен-утом београдском дописнику остављамо, да исправи што би погрешно био јавио; а ми се само радувати мо-жемо истини која би обарала неосновану вест. Јаван лист неможе бити затворен неоснованим вестима пре него што се оне као такве докажу; али је његова вред-ност у овоме: да буде широм отворен свакој истини којом се неистина побја и обара. Па и ми жељно оче-кујемо сваку исправку дописа противних истини у ства-ри, и особито нам је стало за тим, да се баш у нашем листу исправи оно, што би у њему било погрешно јав-љено. У исто време ваља признати, да би се истина у одношајима Срба спрам Турака, много лакше рас-познавала, кад би било мање притиска озго у самој Ср-бији, а више мужанства у београдске дипломатије спрам странаца, и кад неби било оних немилых спомена од 1862. г.

Уредништво.

Аустрија.

— Из Беча се чује, да ће цар путовати по земљама које су опустошаване последњим ратом, а наиме: по Чешкој по Моравској и северној Угарској. У Прагу би се два дана бавио. Цел царевом путу била би да се стање спомену-тих земаља после рата промотри. — Гроф Агенор Голуховски постављен је за државног намесника од Галиције. — В. војвода Албрехт наименован је, царским указом од 3 (15) септембра, за главног заповедника над војском. За све официре и војнике што су били у рату, у северној и јужној војсци, као и на фло-ти, рачуна се 1866 година у две године. Као свршетак рата сматра се на северу 27. јули, а на југу 14 авг.

Новије.

Пешта 14. сеп. На угарском свеучилишту у Пе-шти почињу уписивања ове године тек 17. (29.) окто-бра, а предавања у месецу новембару. На гимназијама и реалкама, и осталим школама почињу предавања 20. окт. (1. нов.)

Из Паргида телеграфину следеће:

„11(23) септембра. Званично. Турска војска над-била је „буитовнике у Кандији“ у дведневној борби. Губитак ових износи 650 погинулих с 1120 рањених. „Буитовници“ добили су из Сире 7000 пушака, 300 буради барута. Спојење јерменске и грчке цркве свр-шено је. Етски паша постављен је за намесника од Па-

*) У прилогу је погрјешно епископ написао, Милица Тр-новића, Милица је удовица Лелекова, а рођена од Трновића, а Савка њезина ћер искала је слободу за вјенчање, а не Милицу, јер овој је човјек давно умро. Кад дужности за новце продају ни за имена нема се кад упитати.

рикала; намесник од Кандије збачен је.“ Чудно је, како се у том телеграму турском води рачун једино о грчким губитцима, а неспомињу се и турски губитци. Па се некаже ни у које време, и на којем месту по-менце разви турска војска толико јунаштво над уста-лим народом у Кандији. Свакојако треба чекати да се споменути телеграм цариградски потврди.

Аустријска влада, као што се из Беча чује, предузела је на турској граници војничке припреме, које сматра као нужне наспрам данашњих догађаја у Турској.

„Ендеп. белж“заобштива у једном париском до-пису ту важну повост из Египта, да је Исмаил паша, египатски вицекраљ, решио се од своје воље да даде устав својој земљи. Тај устав био би удешен у гла-вноме у духу француског устава. Уставом мисли Ис-маил паша да осигура право наследства престола у мушкој линији своје фамилије, на што је недавно фер-ман од султана купио.

ПОЗИВ

на шаљање ствари за руску етнографску изложбу у Москви.

Друштво пријатеља природних наука при московском све-училишту науило је у априлу 1867. огворити руску етногра-фијску изложбу у Москви. Цел је томе подузетку двојака: 1. да се гледаоци изложбе уознају са становницима Русије и свију славенских земаља, нарочито са њиховим животом и домаћом привредом; 2. да се том изложбом припомогне изучавању антро-пологије (науке о човеку). Одбор, који је одређен да спреми из-ложбу, моли, да сви они, који би га вољни били подпомоћи, шаљу:

1. Хаљине од разних народних племена из различитих предела. У шаљању тих хаљина ваља да се пази:

1. Да су оне заиста оне, као што се носе у месту.
2. Да сачињавају цело кун о одело, од главе до пете, са свима украсима, као што су минђуше, накити, ћердани.
3. Да је одело у свему онако, као што га носе варошани и селанци, свако према годинама својим.

4. У пределима где се особито одело носи, да се означе ове главне струге: одело девојачко, одело за жене и за људе.
5. Уз свако одело треба приложити и фотографски лик од становника оног предела, од куд се одело шаље.

11. Осим одела тражи се још и посуђе и све што се упо-требљује у кући. Овамо долази:

1. Собни украси. 2. Кућно и столско посуђе 3. Свирке. 4. Намештај. 5. Играчке и дечије ствари. 6. Ствари за првву, особито иколе. 7. Алати за пољску радњу и занат. 8. Чунови и лађе, њихови урнеци и што уз њих иде. 9. Обиталишта. 10. Оруђа за мерење и рачунање.

Тако исто траже се: 1. Маске, живописи и фотографски ликови, што представљају значајне прте каквог народног пле-мена. 2. Мумије и балсамована тела разних племена. 3. Луба-ње и костури (скелети) разних племена. 4. Лубање, костури и друге ствари из гробница. 5. Оруђа за антропологјско посма-трање. 6. Старијска оруђа од камена и туча, ал да се означи из којег су времена и место где су нађена.

Ствари што се пошљу, могу се по жељи пошљаоца или натраг вратити по свршетку изложбе, или ће их одбор купити за московски јавни музеј по оној цени, коју означе томе вешти људи, или ће се продати појединим особама по оној цени, коју определи онај, који што на изложбу пошље. Етнографјски нај-подупији скупови добијаће златне и сребрне медаље и разли-чите новчане награде.

Златне ће се медаље давати: 1. За скупове каквог му дра-го славенског народног племена; али морају имати одело нај-мање за четири члана с подпуним ношвом и ојим што покућ-ству припада.

2. За фотографске слике (повеће величине), од којих тре-ба да буде најмање 50 од ма ког славенског народног племена.

3. За подпуну скуп нацртаног ношњава каквог му драго предела.

4. За збирку балсамованих тела најмање 10 на броју.

5. За збирку пет људских и женских скелета (бар 5 на броју).

6. За знатну збирку од лубања и ствари из гробница.

Осим тога одбор задржава за себе право, да допније до-суди, и мање награде, које ће овом или оном давати.

Фотографисани ликови и подпуну одела за изложбу имају се послати до 1. новембра, а поједине ствари могу се слати до свршетка ове године, За музеј друштва могу се све спомену-те ствари у свако време послати.

Давајући ово на обште знање „Матица Србска“ поузда-но се нада, да ће овај за све Славенство тако преважан поду-зетак друштва пријатеља природних наука у Москви, наћи за-служена одзива и у нас, и да и Срби неће изостати иза остале браће своје словенске у ревности и пожртвовању при шаљању споменутих ствари за изложбу. Те ствари мгу се, или на „Ма-тицу Србску“ у Нови Сад послати, или на г. Михаила Т. Рајев-ског, проту при ц. руском посланству у Бечу.

Из укупне седнице књижевног и управљајућег одбора „Матце Србске“ држане у Новоме Саду 1/13 септ. 1866.

Подпредседник књижевног оделства:

Др. Свет. Милетић.

А. Хацић,

секретар.

Славенски орган који излази у Бечу на немачком језику под насловом:

„Die Zukunft“ (Будућност)

псвећава се од 1. окт. т. г., те ће излазити на већем табаку, а сваки дан и у онаком правцу као и досада. Тај лист служи начелу народности, уставности и на-родно привредном напредку. Цена му је:

за годину 16 фор.

за по год. 8 „

за 3 мес. 4 „

за 1 мес. 1 фор. 40 нов.

Нове предплате примају се сваки дан.

„Дукунт“ има особиту вредност са својих дописа из свију важнијих предела како у Аустрији тако и на

Истоку. Уз то је осигуран ваљаним писаоцима који ре-довно у њега пишу.

Прилози на беседу србске омладине, коју је давала у Н. Саду 17. авг. 1866. у корист србско-народном позоришту.

Бегова Светост г. Самуило Маширевић, патријарх срб-ски 100 фор. Бегова Светост кнез Александар Карађорђевић 5 наполеондора. Пречастни г. Нићифор Дучић арх. цетињски 10 ф. Герман Анђелић арх. 5 ф. Дијонисије Поповић арх. 3 ф. Васи-лијан Петровић арх. 5 ф. Ђорђе Војновић протосињел 2 ф. Пла-ријон Руварац архијакон 2 ф. Павле Николић прота карловачки 5 ф. Генарије Поповић намесник беочински 5 ф. пресв. г. Све-тозар Кушевић в. жупан 5 ф. Федор Демелић пл. пањовски 2 дук. Петар Сарајлић из Жабља 20 ф. Ђура Јанковић из Липова 20 ф. Јован Зубан из Карловаца 10 ф. г. Василије Васиљевић из Земуна 10 ф. г. Ђуро Даничић из Загребца 10 ф. г. Јаша Кра-гујевић из Сенте 10 ф. г. Ђорђе Атанацковић из Н. Сада 10 ф. г. Ђорђе Петковић из Срп. Бечеја 10 ф. г. Светозар Јовановић из Земуна 10 ф. г. Игњат Васиљевић из Земуна 10 ф. г. Стеван В. Вукоманић председник певачке земунске задруге 10 ф. г. А-лександар Трифунац из Шурјане 10 ф. гт. Милош и Мита Три-фунци из Меленаца 10 ф. г. Павле Панаоновић из Митровице за 1 улаз 10 ф. г. Тодор Хариш из Н. Сада за 1 улаз 10 ф. г. Мар-ко Поповић из Н. Сада за 1 улаз. 10 ф. г. Стеван Јеленић из Н. Сада за 3 улаз. 10 ф. г. Јаца Анђелина Ристић из Карловаца 1 дук. г. Јаца Јубица Поповић рођ. Гајчиновић из Аде 1 дук. г. Милан Кујуновић из Београда 1 дук. г. Чварковић проф. из Београда 1 дук. г. Младен Грегоровић адв. из Турје 5 ф. г. Константин Стојковић из Сомбора 1 дук. г. Миковић в. судија из Вуковара 5 ф. г. др. Милош Рајић из Карловаца 5 ф. г. Самуило Маширевић саветник 5 ф. г. Васа Крстић из Сегедина 5 ф. г. Арон Предра-говић из Митровице 5 ф. г. Ника Мандукић из Вршца 5 ф. г. Ј. Рајин Стојковић из Делибешћа 5 ф. г. Видхелм Грозингер из Н. Сада за 1 улаз. 5 ф. г. Јаца Марија Милашинић из Н. Сада 5 ф. г. Јаца Јелисавета Бирвалска из Сомбора 5 ф. г. др. Никола Крстић из Београда 6 ф. г. др. Коста Пејчић из Панчева 5 ф. гт. Дими-трије и Јован Пачу из Суботице 5 ф. г. Тоша Јеремић из Новог Сада 5 ф. г. Вукашиновић из Вуковара 5 ф. г. Драгутић Шевић из Аде 5 ф. г. Стеван Бошковић из срп. Бечеја 5 ф. г. Шандор Стојчевић из Вуковара 5 ф. Друштво пријати добровољцаца 5 ф. г. Коста Лазаревић из Н. Сада 5 ф. г. Павковић бележник из Ки-кинде 5 ф. г. Антоније Коњовић из Сомбора 5 ф. г. Шандор Поповић из Бечкерек за 1 улаз. 5 ф. г. Гавра Поповић из Н. Сада за 4 улаз. 5 ф. г. Сима Марковић из Н. Сада за 1 улаз. 5 ф. др. Плавшић из Илока за 1 улаз. 5 ф. г. Паја Новић за 1 улаз. 5 ф. др. Јован Матић из Н. Сада за 1 улаз. 5 ф. г. Лаза Петровић бе-лежник из Товаришња за 1 улаз. 5 ф. г. Толмач бележник из Врањева за 3 улаз. 5 ф. г. Ђорђе Чавић из Н. Сада за 2 улаз. 5 ф. г. др. Арон Војновић адв. из Бечеја 3 ф. г. Јефта Новић судија из Прига 4 ф. г. Андрија Торкват Брлић адв. из Брода 3 ф. г. Стојан Бошковић проф. из Београда 3 ф. г. Коста Макси-мовић из Черевина 3 ф. г. Јов. Белановић бележник из Каменице 3 ф. г. Никола Јовановић адв. из Кикинде 3 ф. г. Стеван Пачу парох из Чуруга за 2 улаз. 3 ф. др. Никола Максимовић из Сом-бора за 1 улаз. 3 ф. г. Јаца Марија Грчка из Черевина 2 ф. г. Паја Мирковић поштар из Сусека 2 ф. г. Захаријевић чинов. из Новог Сада 2 ф. г. Ђорђе Бранковић прота Сомборски 2 ф. г. Јов. Ко-стић из Ђурђева 2 ф. д. Саломон Месер из Н. Сада 2 ф. Миленко Милчевић чиновник из Србије 2 ф. г. Јов. Пантелић управитељ кирловачке гимназије 2 ф. г. Стеван Лазић проф. из Карловаца 5 ф. г. Ђорђе Станковић из Бечкерек за 2 ф. г. Никола Ђ. Вуки-чевић проф. препаирадије у Сомбору 2 ф. (и 30 комади „мисла“) г. Никола Загорича из срп. Бечеја 2 ф. г. Ђорђе Матић из Каме-нице 2 ф. др. Ђорђе Пејић из Панчева 2 ф. г. Петар Нинковић уредник „Србобрана“ 2 ф. г. Јов. Грчић из Черевина за 1 улаз. рубљу. др. Радивојевић из Н. Сада за 1 улаз. 2 ф. г. Јован Пачу из Чуруга 1 ф. г. Урош Лазаревић парох из Војке 1 ф. г. Ав-густ Циглер рукавичар из Н. Сада 1 ф. г. Павле Кречаревић проф. у Карловцима 1 ф. 25 н. г. Јаца Катица Крчаревић 1 ф. 25 н. г. Ђорђе Илчић из Земуна 1 ф. г. Лончаревић адв. из Илока 1 ф. Тома Иванић из Феудварца 1 ф. г. Стеван Којачиновић из Прига 1 ф. г. Андрија Дабјичић из Н. Сада 1 ф. г. Јоца Поповић на-иоручик 1 ф. г. Лаза Теодосјевић из Земуна 1 ф. др. Светозар Милетић уредник „Заставе“ за 1 улаз. 2 ф. др. Михајло Полит Десачић из Загребца 5 ф. г. Јов. Крстић правник из Бечкерек за 1 ф. г. Местанић из Београда 1 ф. г. Мита Савић из Н. Сада 1 ф. г. Арон Нићи из Палајке 3 ф. Од неколико родољуба из Суб-отице скупио и послао г. Јов. Димитријевић 11 ф. г. Јаца Јелиса-вета Натошевић из Сланкамена 1 ф. г. Теодосјевић дилелар из Н. Сада 40 н. г. Димитрије Поповић свештеник и проф. препа-радије у Сомбору 5 ф. г. Коста Угринић из старе Градишке 5 форинти.

ТРГОВИНА И ОБРТНОСТ.

Ј. К. Пешта 13. септембра. Житна пијаца. Услед ска-кања цене на страним пијацама, поправила се цена Шеници у 10—15, а кукурузу у 5 нов. по вагану, на последњој бечкој берзи. То је орабрило наше и стране купце, те почеше живо-шеницу куповати и радо одобравају цену са 10 н. већу од оне у прошлој недељи, на са том ценом имаоци робе незадовољни су; јер према цени дољних пијаца речена цена још је недољна, а на дољним пијацама, ако смо добро извештеви, ради мно-гих купаца а слабог довоза, цена све се више подиже. У Ен-глеској имају кише, која многа квара чини; у Германији и Швај-царској имају приличну оскудицу у храни; из Француске се такође жале на рђаву жетву; ако имаоци робе при свом за-хтевању остану, мораће купци већу цену одобрити. Кукуруз почели су данас за Штајнбрук тражити јер је у последња 2—3 дана око 13000 ком. свиња дошло, које све на храну остаје а слабо је ко са кукурузом на дуже време снабдевен, и већ му је данас цена са 2 1/2 нов. подигнута. Друге ствари слабо се траже а и цена им се није променула; данас су падали: шени-цу 85—86 ф. 5.05 86—87 ф. 5.10 ф. 5.15, 87—88 ф. 5.25, ф. 5.35, 88—89 ф. 5.45 ф. 5.50. Раж 78—80 ф. 3.85. Је-чам ф. 2.60 ф. 2.80. Зоб ф. 1.50 ф. 1.52 1/2. Кукуруз ф. 3.22 1/2 Свињска маст, пала јој цена, овдашња ф. 35 1/2, са стране ф. 34 са буретом. Шљиве једнако тражу што од нови дође прода се по ф. 15 1/2 транзито.

Марвена трговина. Прошле недеље није било купаца са стране, зато је обртност само око 2000 ком. свиња била; про-давано је од 23—25 1/2 нов. но данас је цена попустила и за најбоље једва се може добити 24—24 1/2 нов.

Дукат . . . . . ф. 6.16.

Сребро . . . . . 128.50.

Стање Дунава 8' 7" преко О опада.

Штампарија Хорњанскова и Хумедова.